

11—15 januari

Debatter m. m.

Måndagen den 11 januari

	Sid.
Ålderspresidentens hälsningstal	3
Anförande av talmannen efter talmansvalen	5

Tisdagen den 12 januari

Talmannens anförande vid riksdagens öppnande.....	7
---	---

Onsdagen den 13 januari

Interpellationer av:

herr Munktell i anledning av den senaste tidens utslag av antisemitism i vårt land.....	10
herr Rimmerfors i anledning av den senaste tidens utslag av antisemitism i vårt land	11
herr Senander ang. de ekonomiska verkningarna av tobakshandelns frigivande.....	12
herr Björkman ang. befrielse från allmän varuskatt beträffande bibliotekens bytestryck m. m.	13
fru Sjöqvist ang. tillämpningen av socialhjälpslagets bestämmelser om hemorts rätt	14
herr Nihlfors i anledning av den fr. o. m. november månad 1959 genomförda gemensamma utbetalningen av folkpension och personpension till statspensionärer	15
herr Eriksson i Bäckmora ang. anstånd med fullgörande av repetitionsövning	16

Torsdagen den 14 januari

Interpellationer av:

fröken Bergegren ang. jordbruksstödets inverkan på råvarukostnaderna för den svenska livsmedelsindustriens exportprodukter.	23
herr Svensson i Kungälv ang. åtgärder med anledning av vissa rekommendationer i zigenarfrågan.....	24

	Sid.
Fredagen den 15 januari	
Interpellationer av:	
herr Haglund ang. bensinhandelns investeringar	31
herr Lothigius ang. åtgärder på det trafikpolitiska området	32

Samtliga avgjorda ärenden

Måndagen den 11 januari

Val av talman och vice talmän	5
Val av sekreterare	6

Onsdagen den 13 januari

Val av talmanskonferens	9
» » kanslideputerade	9
» » kanslitillsättare	9
» » ekonomideputerade	9

Torsdagen den 14 januari

Val av ledamöter i de ständiga utskotten	18
» » statsrevisorer med suppleanter	20
» » medlemmar i Nordiska rådet	20

Fredagen den 15 januari

Val av suppleanter i de ständiga utskotten	27
Val av suppleanter i Nordiska rådet	29
Val av valmän och suppleanter för utseende av fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret med suppleanter	29

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde andra kammaren här i huvudstaden i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsalen.

Måndagen den 11 januari

Kl. 11.00

§ 1

Sammanträdet öppnades av representanten för Värmlands län herr HALLEN såsom den ledamot, vilken bevisat de flesta riksdagarna, med följande ord:

Ärade kammarledamöter! Enligt riksdagsordningen tillkommer det mig att öppna detta kammarens första sammanträde för året och jag gör det med en hjärtlig välkomsthälsning till alla och envar.

Det är förunderligt med gamla krigare från skilda läger — hur hårda hugg de än har skiftat: när de efter någon tids uppehåll åter möts lyser de alla upp i ett glatt igenkännande och växlar varma handslag. De gör detta trots att de snart skall se om sina vapen och intaga sina stridsställningar för den stora kraftmätning som stundar. De gör det därför att de känner sina motståndare som människor med en redbar tro och en ärlig övertygelse. Men meningar skiftar och partibildningar är ett naturligt led i samhällsprocessen och en naturlig förutsättning för en normalt arbetande demokrati.

Må det icke förtänkas en veteran, som varit med om närmare ett halvt sekels politiska strider, om han under de senaste decennierna tycker sig ha märkt, att det kommit något förstelnat och fastlåst och därmed också något sterilt över vårt politiska tänkande. Detta drabbar oss alla lika. Den ena gruppen betraktar den andra såsom en skara diletanter, som lättsinnigt ödelägger rikets drätsel, medan de angripna anser att motparten beslöjar sin partiegoism med

idealistiska talesätt. Men liksom affärlivet har sin reklam, har politiken sin propaganda. Vi skär till i växten eller, för att bruka mer höviska ordalag, vi överdimensionerar värdet av våra tankar och propåer. Varför inte erkänna att vi alla nitälskar för fosterlandets väl och att vi, när allt kommer omkring, kan kosta på oss det erkännandet att genom *allas* vårt samfällda arbete hävdar sig Sverige väl i nationernas rad?

Ibland träffar jag på mina resor forna riksdagskamrater och det är en hugnad för själen att så ofta få höra, hur vidhjärtat och erkännansamt de kan tala även om motståndarnas politiska insatser. Vad vi kan önska oss är icke några enstaka överlöpare eller fribytare — fast jag bekänner min sympati för kåttare — utan ökad saklighet över huvud och vidgad förståelse för andras uppfattningar, naturligtvis under förutsättning att de inte ter sig alltför oförenliga med den egna grundsynen.

Vi kan lära av de varje år återkommande mötena mellan de stora parterna på arbetsmarknaden. De är också ett slags riksmöten. Där marscherar man upp med sina meningar och krav. Där mönstrar man sina resurser. Där slutar det ej med en segerherre och en besegrad. Där tillgriper man inte längre strid till det yttersta, strejk eller lockout. Allra minst lottar man om olika förslag till uppgörelse. Man känner ett inre tvång att finna en lösning som är så vid och folkomfattande som möjligt. Man *vill* en uppgörelse och det *blir* också en sådan.

Vid riksdagsstarten och andra solenna stunder i en riksdags liv är luften ofta full av höga ord om saklighet och samarbetsvilja. »Det är lätt att säga tulinpanaros, men gör'na!» som ordspråket säger. Men ju mer vi inser att verklig demokrati och verklig kultur kräver en i gärning demonstrerad samarbetsvilja, desto starkare blir folkets aktning för sin representation och desto fastare förankras våra lagar och beslut i det levande livet.

Ärade kammarkamrater! Det kan hända att en och annan av er finner dessa synpunkter naiva, kanske rent av verklighetsfrämmande. Jag är emellertid en obotlig optimist och dristar mig därför tro, att dylika tankar nu är på marsch och att de väcker genklang i många hjärtan här. Jag tror till sist också att de kan bli till båtнад för vårt fosterland.

Härmed förklarar jag detta sammanträde öppnat.

§ 2

Herr ordföranden tillkännagav, att han anmodat undertecknade att föra protokollet till dess sekreterare hunnit utses ävensom att kanslipersonal blivit av honom till erforderligt antal för tillfället antagen; och blevo dessa åtgärder på framställd proposition av kammaren godkända.

§ 3

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1960.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafull-

makter som skulle inför departementschefen företagas innan årets riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar Åsbrink, Kollberg och Svärd samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar Strand, Hedqvist och Gustafsson.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter för expeditören Bengt Fagerlund, Kosta, stadskassören Rune Carlstein, Borås, och distriktslantmätaren Bo Turesson, Mora, som vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens andra kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen skulle jämte de granskade fullmakterna överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

K. G. Grönhagen

Vid detta protokoll voro fogade de däri avsedda fullmakterna för expeditören Bengt Fagerlund, Kosta, stadskassören Rune Carlstein, Borås, och distriktslantmätaren Bo Turesson, Mora, att inträda såsom ledamöter av kammaren för tiden till den 1 januari år 1961 efter respektive herrar Gustafson i Dädesjö, Ericsson i Kinna och Gezelius.

§ 4

Företogs upprop av kammarens ledamöter.

Vid uppropet befunnos herr Källenius, fröken Vinge, fru Lewén-Eliasson, herrar Thapper och Löfgren, fru Wallerius-Gunne samt herrar Carlsson i Bakeröd, Eliasson i Sundborn, Lundmark och Nilsson i Tvärälund frånvarande.

Herr Källenius, fröken Vinge, fru Lewén-Eliasson, herr Löfgren, fru Wallerius-Gunne samt herrar Carlsson i Bakeröd och Eliasson i Sundborn hade i till kammaren inkomna ansökningar, som nu upplästes, anhållit om ledighet från riksdagsgöromålen, de båda sistnämnda

med återopande av likaledes föredragna läkarintyg.

Herrar Thapper, Lundmark och Nilsson i Tvärålund hade genom telefonsamtal till kammarens kansli anmält, att de på grund av trafikhinder icke kunde närvara vid uppropet.

§ 5

Anställdes val av talman; och befanns efter valets utgång hava till talman blivit utsedd herr Svensson i Alingsås med samtliga avgivna eller 199 röster.

§ 6

Företogs val av förste vice talman; och blev därtill utsedd herr Skoglund i Doverstorp med samtliga vid valet avgivna 157 röster.

§ 7

Vid nu anställt val av andre vice talman utsågs därtill herr Malmborg med samtliga därvid avgivna eller 118 röster.

§ 8

Herr TALMANNEN yttrade:

Jag ber att å egna och vice talmännens vägnar få framföra vårt gemensamma tack för det förtroende som kammarens ärade ledamöter har visat oss i de nyss förrättade talmansvalen.

Jag kan försäkra att det skall vara oss angeläget att sträva efter att söka motsvara detta förtroende.

§ 9

Upplästes ånyo och lades till handlingarna under § 4 här ovan omförmälda ansökningar och läkarintyg, vilka voro så lydande:

Till Riksdagens andra kammare

Härmed får jag vördsamt anhålla om tjänstledighet från riksdagens arbete måndagen den 11 januari 1960 i och för fullgörande av skyldighet att hålla föredrag vid presskonferens å Svenska ar-

betsgivareföreningens kursinternat, Yxtaholm.

Stockholm den 7 januari 1960

Sten Källenius

Till Riksdagens andra kammare

För fullgörande av annat offentligt uppdrag får jag härmed anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen den 11 januari 1960.

Stockholm den 7 januari 1960

Margit Vinge

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad anhåller härmed om ledighet från riksdagsarbetet den 11 januari 1960 i och för deltagande i länskolnämndens sammanträde.

Huddinge den 7 januari 1960

Anna-Lisa Lewén-Eliasson

Till Riksdagens andra kammare

På grund av angelägen affärsresa till England anhåller jag härmed vördsamt om ledighet från riksdagsuppdraget under tiden 11—14 januari 1960.

Malmö den 8 januari 1960

Sigfrid Löfgren

Till Riksdagens andra kammare

För fullgörande av annat offentligt uppdrag anhåller jag vördsamt om ledighet från riksdagsgöromålen den 11 januari 1960.

Göteborg den 2 januari 1960

Stina Wallerius-Gunne

Till Riksdagens andra kammare

Åberopande medsända läkarintyg får jag vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under januari månad.

Bakeröd, Ljungskile, den 7 januari 1960

C. O. Carlsson

Riksdagsman Carl Olof Carlsson, f. 30/5 1889, Bakeröd, Ljungskile, är på grund av sjukdom förhindrad att deltaga i riksdagsarbetet åtminstone till och med januari månads utgång 1960.

Centrallasarettet, Uddevalla, den 5 januari 1960

O. Ljung
Överläkare

Till Riksdagens andra kammare

Med stöd av bilagda läkarintyg får jag anhålla om ledighet från riksdagsarbetet fr. o. m. den 11 t. o. m. den 24 januari.

Sundborn den 7 januari 1960.

Lars Eliasson
i Sundborn

Intyg

Till följd av genomgången magsårsoperation är riksdagsman Lars Eliasson i behov av ledighet från riksdagsarbetet t. o. m. den 24 dennes.

Falun den 7 januari 1960

Stig Lindgren
Med. dr

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr Källenius, fröken Vinge, fru Lewén-Eliasson och fru Wallerius-Gunne innevarande dag, herr Löfgren under tiden den 11—14 januari, herr Carlsson i Bakeröd den 11—31 januari och herr Eliasson i Sundborn den 11—24 januari 1960.

Herr talmannen meddelade, att herrar Thapper, Lundmark och Nilsson i Tvärålund nu intagit sina platser i kammaren.

§ 10

Föredrogs åter det under § 3 här ovan intagna protokollet, varefter kammaren beslöt att, med godkännande av de däri avsedda fullmakterna, lägga protokollet till handlingarna.

§ 11

På hemställen av herr talmannen beslöt kammaren att genast företaga val av sekreterare, varefter det sålunda beslutade valet företogs; och befanns efter valsedlarnas öppnande och upprä-

ning valet hava så utfallit, att till sekreterare utsetts sekreteraren Sune K. Johansson med samtliga avgivna eller 115 röster.

Sedan sekreteraren på kallelse infunnit sig, meddelade herr talmannen honom underrättelse om valets utgång och hälsade honom välkommen.

Protokollföringen övertogs härefter av sekreteraren.

Ernst V. Stazäng Nancy Eriksson

§ 12

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att tisdagen den 12 innevarande månad kl. 11 infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

§ 13

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter finge ske genom kammarens kansli med iakttagande, att de för ledamöterna från var och en av rikets valkretsar avsedda biljetterna utlämnades till valkretsens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Detta förslag blev av kammaren bifallet.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.19.

In fidem
Sune K. Johansson

Tisdagen den 12 januari

Kl. 10.30

§ 1

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

För deltagande i plenarsammanträde med Europarådet i Strasbourg anhålles härmed om ledighet från kammarens arbete under tiden den 18—23 januari. Stockholm den 11 januari 1960

C. G. Regnell

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 2

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum onsdagen den 13 innevarande januari företaga val av fyra ledamöter i talmanskonferensen, två kanslideputerade, sex ledamöter att jämte talmannen och vice talmannen tillsätta befattningshavare hos kammaren samt fyra ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 3

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum torsdagen den 14 i denna månad företaga val av ledamöter respektive medlemmar och påföljande dag val av suppleanter i de ständiga utskotten och i Nordiska rådet samt vid förstnämnda sammanträde jämväl av revisorer och revisors-suppleanter för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning.

§ 4

Herr TALMANNEN anförde:

Beträffande de härefter närmast följande sammanträdena får jag meddela följande.

I nästa vecka hålles sammanträden på onsdagen och fredagen kl. 10.00. Remissdebatten avses skola taga sin början vid plenum måndagen den 25 januari kl. 10.00. Även tisdagen den 26 januari anordnas plenum kl. 10.00, och onsdagen den 27 januari, som är sista motionsdagen, hålles plena kl. 10.00 och 19.30. Det därefter närmast följande sammanträdet avses skola äga rum tisdagen den 2 februari kl. 16.00.

§ 5

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 10.45 till slottskapellet, varest riksdagspredikan hölls av prosten Harald Hallén i Arvika. Efter slutad gudstjänst begav sig kammaren till rikssalen. Hans Maj:t Konungen öppnade där riksdagen med ett tal. Sedan första kammarens talman härefter framfört första kammarens undersåttliga vördnad, framträdde ANDRA KAMMARENS TALMAN och yttrade:

Eders Majestät!

Av Eders Majestäts nyss framförda budskap till den i dag sammanträdande riksdagen framgår att även 1960 kommer att bli ett år fyllt av arbetsuppgifter för riksdagens ledamöter.

Vårt land går glädjande nog in i 60-talet med minskad arbetslöshet. Sysselsättningen inom vår handel och industri synes numera vara ganska tillfredsställande. Detta förhållande bör emellertid

icke förleda till minskad uppmärksamhet från statens och näringslivets sida beträffande möjligheterna och förutsättningarna för vår industri att även under kommande tider befinna sig i toppläge i fråga om produktionen och sysselsättningen. Erfarenheten visar att stora omkastningar kan äga rum efter mycket kort varsel såväl på hemmamarknaden som på exportmarknaden. Detta motiverar vidmakthållande av en beredskap som kan eliminera eventuella krissituationers verkningar på olika områden av vårt näringsliv.

Med tillfredsställelse hälsas Eders Majestäts meddelande att förslag kommer att föreläggas riksdagen om godkännande av och anslutning till den s. k. sjustatsöverenskommelsen, vilken sannolikt kommer att medföra fördelar för vår framtida handel och industri. I och med detta steg erhåller den svenska handelspolitiken en aktivare utformning än tidigare. Det viktigaste resultatet är att de skandinaviska länderna tillsammans med vissa andra stater träffat överenskommelse om en successiv minskning av handelshindren mellan de berörda länderna, vilket säkerligen blir till bättnad för vårt näringsliv. Av betydelse är emellertid också att all omsorg ägnas åt förutsättningarna att undvika en kostnadsstegring, vållad av inhemsk inflation. I fråga om dessa ting torde i stort sett enighet råda i vårt land.

I detta sammanhang synes det vara på sin plats att erinra om att det nu liksom tidigare är angeläget att iakttaga största möjliga sparsamhet med statens utgifter. Nya utgiftskrav måste ingående prövas, och när kostnadskrävande beslut fattas bör alla besinna att de med besluten förenade utgifterna måste betalas av det svenska folket.

Denna maning till försiktighet beträffande statens utgiftspolitik får emellertid icke tolkas på ett sätt som skulle kunna medföra att omsorgen om medborgarnas trygghet avmattades. Allt fortfarande bör det vara en angelägen

uppgift för statsmakterna att föra en socialpolitik som skapar trygghet för den enskilde medborgaren i situationer då social omvårdnad är motiverad.

Eders Majestät! Det vill synas som om vårt land befinner sig i den lyckliga situationen att dess problem, mätta med internationellt mått, icke är av någon större storleksordning. Åtskilliga andra länder har i dagens läge betydligt svårare att lösa de för dem aktuella frågorna. Den sedan lång tid tillbaka särskilt mellan stormakterna rådande miss-tron rörande avsikterna med respektive länders politik framträder alltjämt. Det kan därför vara av värde att överenskommelse träffats om överläggningar mellan stormakternas statschefer och ledande politiker för att söka lösa tvistefrågorna vid förhandlingsbordet. Går man därvid till verket med ärlig vilja och ärligt uppsåt torde förutsättningar för uppnående av betydelsefulla resultat föreligga.

För vårt land, som står utanför den direkta stormaktspolitiken, är det alltjämt angeläget att klart hävda vår neutralitetspolitik och vår vilja till självständighet och oberoende samt att denna inställning nu liksom tidigare understrykes genom upprätthållande av ett för vårt land lämpligt avpassat militärt försvar. Vår fortsatta aktiva medverkan inom Förenta Nationerna är också ett uttryck för vår vilja att bidra till fred och samförstånd mellan folken.

Av det sagda framgår att årets riksdag kommer att ställas inför många och betydelsefulla uppgifter som kräver sin lösning. Den kammare jag företräder kommer att med noggrannhet och omsorg pröva Eders Majestäts framställningar och fatta sina beslut under ansvar för vårt land och för vårt folk.

Andra kammaren betygar Eders Majestät sin tillgivenhet och undersåtliga vördnad.

Talmännen fingo härefter vardera mottaga ett exemplar av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under bud-

getåret 1960/61, dels ock Kungl. Maj:ts berättelse till 1960 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien på rikssalen avslutades;

och åtskildes kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattat före avgången från dess samlingsrum.

In fidem
Sune K. Johansson

Onsdagen den 13 januari

Kl. 10.00

§ 1

Företogs val av fyra ledamöter i talmanskonferensen; och blevo därtill utsedda

herr Gustafsson i Stockholm,
herr Hedlund,
herr Hjalmarson och
herr Ohlin,

envar med 117 röster.

§ 2

Anställdes val av två kanslideputerade. Därvid lämnades på begäran ordet till

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN**, som yttrade:

Herr talman! För vart och ett av de ytterligare val som skola företagas vid detta plenum ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn å så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Den av herr förste vice talmannen beträffande detta val avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Gemensam lista» följande namn:

Petterson i Degerfors
Nihlfors.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades herrar Petterson i Degerfors och Nihlfors utsedda till kanslideputerade.

§ 3

Företogs val av sex ledamöter att jämte herr talmannen och vice talmannen tillsätta befattningshavare hos kammaren.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Nilsson i Göteborg
Thapper
Nilsson i Göingegården
Jacobsson i Tobo
Ekström i Björkvik
Onsjö.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å densamma, utsedda till kanslitillsättare.

§ 4

Anställdes val av fyra ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Sandell, fröken
von Seth
Gustafsson i Borås
Vigelsbo.

Interpellation i anledning av den senaste tidens utslag av antisemitism i vårt land

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å densamma, utsedda att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 5

Interpellation i anledning av den senaste tidens utslag av antisemitism i vårt land

Ordet lämnades på begäran till

Herr MUNKTELL (h), som anförde:

Herr talman! Ingen civiliserad människa kan undgå att djupt uppröras över de utslag av antisemitism, vi nyligen kunnat bevittna på flera håll. Någon förvåning över de ständigt återkommande judedeförföljelserna i den kommunistiska världen kan vi tyvärr inte känna. Men desto mer avskyvärda ter sig dessa företeelser, då de förekommer i den fria världen. Man hade hoppats att det primitiva rashatet, så ovärdigt varje kulturation och varje samhälle, som över huvud taget gör anspråk på att kalla sig civiliserat, vore något som definitivt hörde hemma i en förgången tid. Vad som inträffat har emellertid med all tydlighet visat, att det alltjämt finns element, vilka ingenting lärt och ingenting glömt. Och det mest skrämmande är måhända, att det i viss utsträckning varit fråga om ungdomar, som anammat de primitiva idéer, vilka under nazismens maktperiod ledde till massmord på judar och över huvud taget utlöste den mest förödande konflikt historien skadat.

Inte heller vårt eget land har förskönats från dessa sentida yttringar av rashat och mental efterblivenhet. Under senare år har det hänt, att personer dömts för utgivande av antijudiska skrifter, något man inte trodde skulle behöva inträffa. Vi har också genom bl. a. pressen fått erfaras, att det från Sverige sprids stora mängder av antisemitisk litteratur över hela världen. Det förefaller

vara en person, känd och straffad för yttringarna av sitt rashat, som står bakom dessa skrivelser och pamfletter. Det har också uppgivits, att ifrågakvarande person helt enkelt ignorerar den i lag föreskrivna skyldigheten att inlämna granskningsexemplar till justitiedepartementet eller tryckfrihetsombudet, och vidare att han trycker sina alster på ett »hemligt» tryckeri. Likaledes har det förekommit uppgifter, som tyder på att vissa pamfletter alltför lätt kommit undan tryckfrihetsombudets granskning. Ingen tvekan kan råda om vilken skada, som åsamkas genom att Sverige över hela världen får skylta som en central för distribution av rasdiskriminerande litteratur.

På sistone har vi åter fått uppleva hur hakkors målats på väggar, hur smädelser och skymfande tillmälen riktats mot personer av judisk härkomst. Man frågar sig med oro vad det är som håller på att hända. Rör det sig om tillfälliga företeelser? Är det fråga om något av en kedjereaktion, där mindervärdiga element, inspirerade av dåden i Tyskland, helt enkelt inte kunnat hålla fingrarna i styr? Eller finns det någon planmässig organisation bakom det hela? Det har i pressen gjorts antydningar om ursprunget till dessa företeelser, varvid även vårt land kommit in i bilden. Jag utgår från att den svenska polisen noggrant utreder hur det förhåller sig med dessa frågor.

Det vill synas som om man inte i full utsträckning beaktat, att vi här i landet har ett antal antidemokratiska organisationer av nynazistisk karaktär, som bedriver en mer eller mindre förtäckt raskampanj av gammalt känt märke. Därmed vill jag emellertid inte ha sagt, att man inte på åtminstone en del håll med största uppmärksamhet försökt att följa utvecklingen. Sveriges konservativa studentförbund har t. ex. med gott resultat kunnat kartlägga och varna för de spridda försöken till nynazistisk aktivitet.

Interpellation i anledning av den senaste tidens utslag av antisemitism i vårt land

De nynazistiska organisationer det är fråga om och som till stor del utgöres av kvarlevor från andra världskrigets dagar saknar för närvarande givetvis varje som helst inflytande och är till sin numerär betydelselösa. Detta hindrar dock ej, att de genom sin blotta existens bidrar till att sätta en fläck på vårt lands goda rykte i internationella sammanhang. I åtminstone ett fall anges för övrigt Sverige som central för en nynazistisk grupp med förgreningar i 14 västeuropeiska länder.

Det må tilläggas, att yttrande- och tryckfriheten i ett demokratiskt samhälle är självfallen så länge icke dess i lag uppställda gränser överträdes. Vi har ju lyckligtvis också i SL 11: 7 en bestämmelse, som avser att skydda oss för »hets mot folkgrupp». Men oavsett detta är det av yttersta vikt, att samhället med största vaksamhet observerar dylika rörelser för att i tid kunna stävja varje tendens och försök att utöva en rasdiskriminerande propaganda.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få framställa följande fråga:

Är inrikesministern beredd att informera kammaren om vilka åtgärder som vidtagits för att utröna, varifrån den senaste tidens utslag av antisemitism i vårt land emanerar samt om de åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtagas för att förhindra och komma till rätta med olika yttringar av rasdiskriminering och rasförföljelse i framtiden?

Denna anhållan bordlades.

§ 6

Interpellation i anledning av den senaste tidens utslag av antisemitism i vårt land

Herr RIMMERFORS (fp) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Närmast skulle man vara böjd att bagatellisera det återupp-

livande av hakkorsmentaliteten och de ansatser till antisemitiska demonstrationer, som nu kan spåras också i vårt land. Företeelsen är emellertid till själva sitt väsen så elakartad och historiens lärdomar så pass dyrköpta, när det gäller tidigare epidemier av samma slag, att klokheten manar till vaksamhet.

Det oroande är att det måste finnas svenska tillskyndare, som är villiga att låna sig åt denna verksamhet, som uppenbarligen har till syfte att skapa hat och motvilja mot speciella folkgrupper, fullt ut lika lojala mot det svenska samhället som någon annat. Vad värre är, det har i utländsk press påvisats att en del av det smutsiga propagandamaterial, på vilket den internationella antisemitismen bygger sina kampanjer, distribueras från Sverige. Det är möjligt att meddelandena därom icke står i full överensstämmelse med den svenska propagandans troligen rätt begränsade omfattning. Det måste därför vara en viktig angelägenhet för svensk utlandsrepresentation att tillbakavisa beskyllningar, som eventuellt överdimensionerats och att samtidigt ge uttryck för svenska folkets avsky för varje form av hatpropaganda mot särskilda folkgrupper.

Samtidigt bör givetvis övervägas, vilka åtgärder som kan vara motiverade, både i fråga om opinionsbildning mot folkhat och med avseende på möjligheterna att förhindra missbruk av den svenska tryckfriheten.

Med hänvisning till vad ovan anförts anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet få rikta följande fråga:

Anser herr statsrådet att de i Sverige förekommande antisemitiska demonstrationerna bör föranleda skärpta statliga åtgärder på lagstiftningens område eller andra insatser, avsedda att stävja den för Sveriges anseende i utlandet vanhedrande propagandaverksamhet som alltjämt tycks pågå?

Denna anhållan bordlades.

§ 7

Interpellation ang. de ekonomiska verkningarna av tobakshandelns frigivande

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr SENANDER (k), som anförde:

Herr talman! Enligt beslut av 1957 års riksdag har handeln med tobaksvaror blivit fri från och med den 1 januari i år. Detta innebär att vem som helst har rätt att inköpa tobaksvaror från Tobaksmonopolet. Från samma tidpunkt har i butikstängningslagen tobaksvarorna jämförts med s. k. kiosksvaror, varigenom kiosker och andra butiker, som har rätt tillämpa utsträckt affärstid, får sälja tobaksvaror under hela den tid de håller öppet.

Vid riksdagsdebatten i frågan påtalade jag å den kommunistiska gruppens vägnar de ekonomiska konsekvenser, som skulle drabba främst det stora antalet mindre tobakshandlare vid en frigivning av tobakshandeln. Redan nu står det klart, att dessa farhågor var befogade. En mångfald affärer, som tidigare inte haft rätt att sälja tobaksvaror, har nu startat sådan försäljning, och det kan förutses att antalet kommer att avsevärt utökas. Det behövdes inte någon större grad av klarsynthet för att beräkna en sådan utveckling. Med tanke på de ekonomiska svårigheter småhandlaren över huvud taget har att dragas med var det klart, att många handlare skulle utnyttja de erbjudna möjligheterna att öka sina inkomster.

Genom den därigenom kraftigt utökade konkurrensen kommer självfallet tobakshandlarnas inkomster att minska i icke obetydlig grad, kanske till och med i sådan omfattning att vissa mindre tobakshandlare måste upphöra med sin rörelse. Härtill kommer emellertid att Tobaksmonopolet från årsskiftet fastställt sådana nya försäljnings- och rabattvillkor, som ytterligare försämrar läget för tobakshandlarna.

Sålunda har föreskrivits att riktpri-rabatten om 7,5 % skall utgå på *netto*

priset medan den tidigare beräknats på *bruttopriset*. För cigaretter och rök-tobak — de ojämförligt mest sålda varu-slagen — blir den därigenom endast 6,97 % på vad som tidigare benämndes bruttopriset.

En ytterligare belastning är den nytillkomna expeditionsavgift som Tobaksmonopolet betingar sig. Denna utgår med 5 kronor för varje expedition oberoende av kvantiteten. Leveranserna sker på vissa bestämda leveransdagar. Vid extra leverans tillkommer ytterligare 5 kronor såsom ett slags straffavgift. Detta innebär, att om en tobakshandlare tvingas komplettera sin beställning på ordinarie tid med en extra beställning, så får han betala 10 kronor i expeditionsavgift hur liten kvantiteten än är, och det är betecknande för tillvägagångssättet, att denna avgift tas ut även om han själv avhämtar varan från försäljningskontorets disk.

Utgår man ifrån att mindre och medelstora tobakshandlare gör omkring 50 beställningar per år, blir den sammanlagda summan expeditionsavgifter 250 kronor om året. Tillkommer därtill extra beställningar, som självfallet kan vara betingade av en god kundservice med så färskva varor som möjligt, stiger denna summa med 10 kronor för varje sådant tillfälle.

Till allt detta kommer de hårda betalningsvillkoren. Tobaksmonopolet fordrar att likvid för levererade varor skall erläggas senast femte vardagen efter varans mottagande. Som motivering för denna i jämförelse med handeln i övrigt rigoröst korta anståndstid anföres, att större delen av priset på tobaksvaror utgöres av skatt. Tobaksmonopolet tvingar följaktligen tobakshandlarna att förskotta skatten på osålda varor. Enligt min mening vore det riktigare och rättvisare att Tobaksmonopolet, om så är nödvändigt, förskotterar skatten för att därigenom kunna medge ett rimligt anstånd för tobakshandlarna med betalningen av varorna.

Mot vad som här anförts kommer sä-

Interpellation ang. befrielse från allmän varuskatt beträffande bibliotekens bytestryck m. m.

kerligen Tobaksmonopolet att åberopa den bonus som utlovats i sammanhang-
et. Men villkoren härför är sådana, att den högre bonus om 1 % knappast kan erövrast av flertalet tobakshandlare. De flesta av dem torde därför stanna vid den lägre bonus på $\frac{1}{2}$ %, vilken inte ger full kompensation för de försämrade rabattvillkoren.

Den behandling Tobaksmonopolet består sina kunder torde vara enastående inom affärsvärlden. Tobakshandlarna har alltsedan handeln monopoliserades hållit allmänheten med en god service, trots att de tvingats arbeta under ständigt försämrade villkor. De hade därför förtjänat en generösare behandling än den som nu kommit dem till del, inte minst därför att det stora flertalet av dem endast kunnat räkna med en knapp bärgning och haft en arbetstid betydligt över den normala.

Den största ekonomiska förlusten kommer emellertid tobakshandlarna att tillfogas genom den ökade konkurrens de utsättes för genom tobakshandelns frigivning. Man må ha vilken mening som helst om denna av statsmakterna genomförda åtgärd, men ingen torde med sakskäl kunna bestrida att statsmakterna, när åtgärden åstadkommer ett försämrat ekonomiskt läge för en betydande grupp rörelseidkare med små inkomster, har skyldighet att i lämpliga former ingripa stödjande.

Med vad jag anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa följande frågor:

Har statsrådet observerat de svårigheter tobakshandlarna förorsakats genom ikraftträdandet av det beslut 1957 års riksdag fattade om tobakshandelns frigivande samt Tobaksmonopolets åtgärder i samband därmed?

Om så är fallet, kan det då förväntas att statsrådet föranstaltar om åtgärder i syfte att hålla tobakshandlarna skadeslösa för de ekonomiska förluster som

föranletts eller kommer att föranledas av nyssnämnda orsaker?

Denna anhållan bordlades.

§ 8

Interpellation ang. befrielse från allmän varuskatt beträffande bibliotekens bytestryck m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Herr BJÖRKMAN (h), som yttrade:

Herr talman! Sedan Kungl. Maj:ts förordning om allmän varuskatt av den 1 december 1959 vid årsskiftet trätt i kraft har det konstaterats att även det som inkommer till de svenska biblioteken i form av bytestryck anses böra beläggas med allmän varuskatt. Skatt i dylika fall uttages av biblioteken genom tullverkets försorg.

I skrivelser till Konungen har riksbibliotekarien understrukt de allvarliga konsekvenser för forskningen, som denna beskattning kommer att medföra. För de svenska forskningsbiblioteken spelar skriftbytet med utländska bibliotek, universitet, statliga och andra offentliga institutioner en mycket väsentlig roll. Genom bytesverksamheten erhåller forskningen utan kostnad tillgång till utländsk litteratur, som ställer sig dyr i inköp och som i vissa fall icke kan förvärfvas på annat sätt än genom byte. Utredningar har visat att bytesverksamheten även är till stor ekonomisk fördel för Sverige, alldenstund inkommande publikationer motsvarar avsevärt högre belopp än värdet av dem som Sverige sänder i utbyte. Till vart och ett av de stora svenska biblioteken inkommer på detta sätt flera hundra försändelser per dag. I vissa länder har man ordnat med samlade transporter till central institution. I Sverige är kungl. biblioteket central mottagare från ett hundratal utländska institutio-

Interpellation ang. tillämpningen av socialhjälpslagens bestämmelser om hemorts- rätt

ner och distribuerar materialet till omkring 120 svenska bibliotek. Det är avsevärda mängder litteratur som härigenom under årens lopp tillförts landets bibliotek.

Genom sin centrala funktion har kungl. biblioteket självfallet de högsta sammanlagda siffrorna. Såsom exempel på omfattningen av denna internationella bytesverksamhet kan nämnas att universitetsbiblioteket i Uppsala under året 1957/58 som bytestryck mottog 10 270 bibliografiska enheter, varvid bör beaktas att en tidskriftsårgång, stundom omfattande upp till 50 häften, räknas som en enhet. Övriga forskningsbibliotek — Lunds universitetsbibliotek, Göteborgs stadsbibliotek, riksdagsbiblioteket, statistiska centralbyråns bibliotek, de tekniska högskolornas, övriga fackhögskolors och akademiernas bibliotek m. fl. — mottog likaså direkt betydande mängder bytestryck.

Inom bibliotekens nuvarande anslagsram torde icke finnas någon marginal för omsättningsskatt på bytestryck. På grund härav ställes biblioteken inför nödvändigheten att — för så vitt icke kompensation kommer att utgå för skattebeloppen — inskränka bytesverksamheten och reducera inköpen av litteratur.

Att uttaga varuskatt på här nämnt bytesmaterial stöter på avsevärda praktiska svårigheter. En del av detta bytestryck kan icke inköpas i bokhandeln och är följaktligen icke åsatt något pris. Det torde under sådana omständigheter vara svårt för skatteexperter att bedöma vilket värde som skall beskattas.

Till ovan anförda omständigheter kommer att generaltullstyrelsen synes tolka förordningen om allmän varuskatt så att även lån från utlandet av böcker m. m. beskattas. En sådan tolkning kan leda till mycket allvarliga konsekvenser. Den vetenskapliga forskningens liksom högre studier är i betydande

utsträckning beroende av litteratur som icke finnes i svenska bibliotek. Handskrifter, böcker, mikrofilmer etc. lånas från utlandet varje år i mycket stort antal. Enligt senaste tillgängliga uppgifter utgjorde dessa utlandslån vid exempelvis kungl. biblioteket 1 159, Uppsala universitetsbibliotek 528, Lunds universitetsbibliotek 993, Göteborgs stadsbibliotek 364, karolinska institutets bibliotek 121, tekniska högskolans 50, Chalmers' 35 och Handelshögskolans bibliotek 43.

Att fastställa beskattningsvärdet för detta material leder till orimliga resultat då det i regel åsättes mycket höga värden. Det förekommer sålunda ofta att utlånaren assurerar en enda volym för 5 000 kr. Självfallet kan icke biblioteken bära en skatt på detta belopp utan tvingas att utkräva skatten av den som lånar volymen.

Under åberopande av vad här anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få ställa följande fråga:

Avser herr statsrådet att med stöd av 7 § förordningen om allmän varuskatt befria biblioteken och därmed jämförbara institutioner från allmän varuskatt för till dem inkommande bytestryck samt lånta böcker, handskrifter, mikrofilmer o. d.?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Interpellation ang. tillämpningen av socialhjälpslagens bestämmelser om hem- ortsrätt

Fru SJÖQVIST (h) erhöi på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Enligt fattigvårdslagen uppställdes som villkor för att förvärva hemortsrätt i en kommun ett hjälpfritt år. Då socialvårdskommittén föreslog

att det hjälpfria året skulle slopas och mantalsskrivningen vara avgörande för hemortsförvärv uttalades från flera håll farhågor för att detta skulle leda till mindre tillfredsställande konsekvenser. Man ansåg att risk förelåg för att hjälpbehövande personer skulle utsättas för påtryckningar av olika slag i syfte att påverka deras bosättning och därmed även deras mantalsskrivning. Möjligheterna att på ett illojalt sätt övervältra försörjningsbördan från en kommun till en annan skulle bli betydligt större. Departementschefen fann emellertid inte dessa invändningar ha sådan styrka, att man på grund av dem borde frångå kommitténs förslag.

Man kan väl också säga att under den tid socialhjäpplagen varit i kraft har något missbruk av hemortsreglerna icke förekommit i större omfattning. Dock har under senare tid en del fall förekommit som gör att man måste ställa frågan, om inte en förändring skett härutinnan och om inte på grund härav något måste göras för att förhindra en illojal övervältring av socialhjäpstkostnaden från en kommun till en annan. Jag vill särskilt framhålla ett fall som nyligen förekommit i pressen. En kommun har för att komma ifrån socialhjäpstkostnader skaffat en hjälpbehövande fastighet i annan kommun. För att möjliggöra köpet har kommunen även lämnat vederbörande ett lån på ett större belopp.

Med stöd av vad ovan anförts får jag anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet få ställa följande frågor:

1. Har herr statsrådet uppmärksammat att på senare tid förekommit fall där socialnämnd på ett illojalt sätt tilllämpat socialhjäpplagens bestämmelse om hemortsrätt för att övervältra socialhjäpstkostnader på annan kommun?

2. Har herr statsrådet för avsikt att vidtaga några åtgärder för att stävja eller förhindra ett dylikt handlingsätt?

Denna anhållan bordlades.

§ 10

Interpellation i anledning av den fr. o. m. november månad 1959 genomförda gemensamma utbetalningen av folkpension och personalpension till statspensionärer

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr NIHLFORS (fp), som yttrade:

Herr talman! Den fr. o. m. november månad 1959 genomförda gemensamma utbetalningen av folkpension och personalpension till statspensionärer resulterade för december månad i en för vederbörande opåräknad »förlust» på sammanlagt ca en halv miljon kronor. Självfallet har denna för många kommit olägligt i julmånaden och många synes ha den uppfattningen att ett orättmätigt förfarande ägt rum gentemot dem. I varje fall har den ej väntade minskningen av de sammanlagda pensionsförmånerna för december månad skapat stor irritation.

Den myndighet som numera har hand om pensionsutbetalningarna till statspensionärerna har vid deras förfrågan hänvisat till gällande bestämmelser, som trädde i kraft den 1 juli 1959 och som stadgar att pensionsförmånerna skall utbetalas för varje månad med en tolfte del av hela årsbeloppet, avrundat till närmast högre eller lägre krontal. Myndigheten har förklarat att anordningen nödvändiggjorts av den gemensamma utbetalningen av personalpension och folkpension och att vissa ojämnheter olika pensionstagare emellan undviks genom denna anordning.

Övergången till det nya systemet synes dock ha skett vid en ur pensionärernas synpunkt synnerligen olycklig tidpunkt. Folkpensionen till sådana som icke är statspensionärer har för år 1959 utbetalts med 203 kronor för var och en av månaderna januari—november och med 217 kronor för december. Dessa belopp gäller ensamstående. För makar har motsvarande belopp utgjort 163 kronor resp. 167 kronor. Statspensionärerna fick däremot för december månad

Interpellation ang. anstånd med fullgörande av repetitionsövning

i folkpension endast 204 resp. 163 kronor.

Hade emellertid det nya systemet för samordnad utbetalning av personalpension och folkpension börjat tillämpas fr. o. m. innevarande år — och några föreskrifter härom har inte lagt hinder i vägen härför — hade denna indragning av pensionsförmåner i december 1959 inte kunnat ske. Det är ganska naturligt att de berörda pensionärerna väntar sig ett rättställande genom någon form av kompensation i efterhand.

På grund av vad ovan anförts hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för civildepartementet få framställa följande fråga:

Ämnar statsrådet medverka till att sådana åtgärder vidtages att de statspensionärer som är folkpensionärer utfår det högre pensionsbelopp för december 1959, som skulle ha utgått, om icke samordningen av utbetalningen genomförts i november i stället för i januari innevarande år?

Denna anhållan bordlades.

§ 11

Interpellation ang. anstånd med fullgörande av repetitionsövning

Ordet lämnades på begäran till

Herr ERIKSSON i Bäckmora (cp), som anförde:

Herr talman! Den nuvarande ordningen för de militära repetitionsövningarna beslutades för mer än 10 år sedan. Under den tid som förflutit sedan dess har en betydande utveckling och förändring ägt rum på skilda områden.

På försvarsområdet framgår detta bl. a. av att man nu i högre grad än tidigare betraktar försvaret som en helhet. Så långt repetitionsövningarna gäller krigsförband genomföres dessa för armén milovis, varjämte samövning sker med marinen och flygvapnet, och även andra delar av totalförsvaret brukar delta. Dessa övningar blir därigenom

bundna till praktiskt taget samma tidpunkt för hela landet. Repetitionsövningar som gäller lokalförsvarsförband synes dock inte vara bundna i samma utsträckning.

Inom näringslivet har utvecklingen kännetecknats av en alltmer ökad specialisering. Detta har lett till att de militära repetitionsövningarna kommit att i många fall medföra ett betydligt större avbräck i näringsutövningen än tidigare. På ett område, som jag känner till rätt väl — jordbruket — har svårigheterna successivt ökat. Rationaliseringen och mekaniseringen inom näringen har lett till att brukaren ofta är den enda arbetskraften. Kallas denne att fullgöra repetitionsövning, vilken oftast sammanfaller med arbetstopp inom jordbruket, blir avbräcket betydande all den stund kompetent ersättare oftast inte finns att tillgå. Vederbörande riskerar därigenom ett helt års ekonomiska resultat. Detta måste också ur samhälls-ekonomiska synpunkter inge betänkligheter.

Visserligen föreligger vissa möjligheter att få anstånd med fullgörandet av repetitionsövning. Anstånd en gång kan efter ansökan beviljas av vederbörande förband, sedan samråd skett med vederbörande länsarbetsnämnd. Ytterligare anstånd kan inte, annat än undantagsvis, beviljas av annan än Kungl. Maj:t. Detta anståndsförfarande är i och för sig vällovligt, men löser inte problemen, emedan situationen är i stort sett densamma år efter år. Utvecklingen medför dessutom att svårigheterna ökar undan för undan.

Vad jag här anført om svårigheterna inom jordbruket torde äga sin motsvarighet inom andra näringar, där liknande tendenser gör sig gällande.

Enligt min mening bör dessa spörsmål tagas upp till omprövning, emedan anståndsförfarandet ter sig otillräckligt. Om tidpunkten för repetitionsövningar i krigsförband av militära skäl måste vara i stort sett densamma för hela lan-

Interpellation ang. anstånd med fullgörande av repetitionsövning

det, bör man genom överförande till lokalförsvarsförband kunna bereda vederbörande möjlighet att fullgöra repetitionsövningen på en med hänsyn till näringsutövning och arbetsinsats lämpligare tidpunkt. Men också andra åtgärder bör kunna övervägas. Den arbetskraft det är fråga om fyller ofta en livsviktig funktion vid beredskaps- och krigstillstånd. Den rent militära insatsen måste vägas mot betydelsen av arbetsinsatsen för folkförsörjning och ekonomisk beredskap. I helhetens intresse bör vederbörande beredas möjlighet att i det längsta fullgöra sin civila insats. Det torde vara bäst om förberedelser härför vidtages under normala förhållanden.

Med hänvisning till det anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få framställa följande frågor:

1. Är statsrådet beredd att vidtaga åtgärder för att möjliggöra för dem, som icke utan betydande avbräck kan fullgöra repetitionsövning vid nu vanliga tidpunkter, att fullgöra repetitionsövning på lämpligare tidpunkt?

2. Avser statsrådet i så fall att särskilt beakta i interpellationen nämnda folkförsörjnings- och beredskapssynpunkter?

Denna anhållan bordlades.

§ 12

Till bordläggning anmäldes Kungl. Maj:ts den 12 innevarande januari på rikssalen avlämnade

dels proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1960/61,

dels ock berättelse till 1960 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Vidare anmäldes till bordläggning:

riksdagens revisorers berättelser över den år 1959 av dem verkställda gransk-

2 — *Andra kammarens protokoll 1960. Nr 1*

ningen angående statsverket samt av riksbanken och riksgäldskontoret;

justitieombudsmannens ämbetsberättelse; samt

militieombudsmannens ämbetsberättelse.

§ 13

Anmäldes, att följande Kungl. Maj:ts propositioner och skrivelse tillställts kammaren, nämligen

nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1959/60,

nr 4, angående fortsatt tullfrihet i vissa fall för Rädda barnens riksförbund för kläder, beklädnadsmateriel och livsförnödenheter,

nr 6, angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan,

nr 7, med förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 18 § instruktionen den 24 maj 1957 (nr 165) för riksdagens ombudsmän,

nr 8, med förslag till lag med vissa bestämmelser om val till riksdagens andra kammare för perioden 1961—1964,

nr 9, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet, och

nr 10, med förslag till lag om samhällets vård av barn och ungdom (barnavårdslag) m. m.

Nämnda propositioner och skrivelse bordlades.

§ 14

Tillkännagavs, att till herr talmannen under sammanträdet avlämnats följande motioner, nämligen

nr 1, av herr *Gustafsson* i Borås, om tidsbegränsning av anföranden i riksdagens kamrar,

nr 2, av herr *Ohlin m. fl.*, om utredning i syfte att vinna besparingar i den statliga förvaltningen,

nr 3, av herrar *Akerström* och *Spångberg*, om begränsning av försvarskostnaderna,

nr 4 av herrar *Carlsson* i Huskvarna och *Hamrin*, om utvidgning av rabattbestämmelserna för folkpensionärers resor på statens järnvägar,

nr 5, av herr *Holmberg m. fl.*, om förbättring av kommunernas ekonomiska situation,

nr 6, av herr *Gustavsson* i Alvesta *m. fl.*, om höjning av statsbidraget till underhåll av enskilda vägar *m. m.*,

nr 7, av herrar *Hamrin* och *Nelander*, om skolornas kristendomsundervisning och morgonsamlingar,

nr 8, av herr *Rydén*, om befrielse från allmän varuskatt beträffande konstnärers, författares och kompositörers alster,

nr 9, av herr *Ohlin m. fl.*, om inrättande av ungdomsdomstolar,

nr 10, av herr *Christenson* i Malmö, om sänkning av värnpliktsåldern,

nr 11, av herr *Senander m. fl.*, om höjning av folkpensionerna, och

nr 12, av herr *Gustafson* i Göteborg *m. fl.*, om sommarlördagars likställande med bankfridagar.

Dessa motioner bordlades.

§ 15

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren, att Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1960/61, samt proposition nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1959/60, skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

§ 16

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 10.26.

In fidem
Sune K. Johansson

Torsdagen den 14 januari

Kl. 10.00

§ 1

Företogos val av föreskrivet antal ledamöter i de ständiga utskotten, nämligen åtta i utrikesutskottet, tio i konstitutionsutskottet, femton i statsutskottet, tio i bevillningsutskottet, åtta i bankoutskottet samt i vart och ett av lagutskotten, tio i jordbruksutskottet och tolv i allmänna beredningsutskottet.

Beträffande dessa val lämnades på begäran ordet till

Herr ANDRE VICE TALMANNEN, som yttrade:

Herr talman! För vart och ett av de val som skola företagas vid detta ple-

num ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn å så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Sedan herr andre vice talmannen här efter avlämnat ifrågavarande tio listor, alla försedda med partibeteckningen »Gemensam lista», samt listorna blivit i ovan upptagen ordning av herr talmannen upplästa och av kammaren godkända, befunnos följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, hava utsetts till ledamöter i

utrikesutskottet:

Thapper
 Bengtsson i Halmstad
 Hjalmarson
 Ohlin
 Gustafsson i Stockholm
 Hedlund
 Renström-Ingenäs, fru
 Cassel.

konstitutionsutskottet:

Norén
 Spångberg
 Magnusson i Tumhult
 von Friesen
 Jonsson i Haverö
 Pettersson i Norregård
 Gustafsson i Bogla
 Braconier
 Bark
 Hammar.

statsutskottet:

Akerström
 Petterson i Degerfors
 Skoglund i Doverstorp
 Malmborg
 Thapper
 Rubbestad
 Jansson i Kalix
 Staxäng
 Persson i Växjö
 Ståhl
 Gustafsson i Stockholm
 Svensson i Stenkyrka
 Karlsson i Olofström
 Nilsson i Göingegården
 Elmén, fröken.

bevillningsutskottet:

Sundström
 Brandt i Aspabruk
 Nilsson i Svalöv
 Kollberg
 Allard
 Vigelsbo
 Kärrlander
 Magnusson i Borås
 Wiklund
 Gustafson i Göteborg.

bankoutskottet:

Sköldin
 Larsson i Julita
 Regnéll
 Löfgren
 Andersson i Ronneby
 Eliasson i Sundborn
 Persson i Appuna
 Agerberg.

första lagutskottet:

Landgren
 Hedqvist
 Boman, fru
 Rylander
 Johansson, fru
 Onsjö
 Östrand
 Fröding.

andra lagutskottet:

Nilsson i Göteborg
 Lundberg
 Wetterström, fröken
 Jacobsson i Tobo
 Odhe
 Wahlund
 Ekendahl, fru
 Sandström, fru.

tredje lagutskottet:

Johansson i Torp
 Levin
 von Seth
 Ahman
 Torbrink, fru
 Hansson i Skegrie
 Andersson i Ryggestad
 Munktell.

jordbruksutskottet:

Andersson i Hyssna
 Jonsson i Strömsund
 Hæggbloom
 Antby
 Sköld
 Pettersson i Dahl
 Lindström
 Östlund
 Lindskog, fru
 Rimås.

allmänna beredningsutskottet:

Eriksson i Stockholm, fru
 Engkvist
 Dickson
 Königson
 Ekström i Björkvik
 Björkänge
 Jacobsson i Sala
 Svensson i Krokstorp
 Jäderberg, fru
 Nelander
 Svensson i Kungälv
 Johnsson i Skoglösa.

I samband med valet av ledamöter i utrikesutskottet beslöts på framställning av herr talmannen, att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om kammarens val av ledamöter ävensom om det

till morgondagens sammanträde utsatta valet av suppleanter i nämnda utskott samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till den skrivelse i ämnet, som borde till Konungen avlätas.

§ 2

Anställdes val av sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning samt sex suppleanter för dessa revisorer.

För detta val avlämnade herr andre vice talmannen en av de utav kammaren valda ledamöterna av talmanskonferensen godkänd lista, som bar partibeteckningen »Gemensam lista» och hade följande utseende:

Riksdagsman Larsson, G. S., Julita	Riksdagsman Sköldin, P. A., Sundbyberg
Riksdagsman Jansson, B. I., Kalix	Riksdagsman Thapper, G. F., Fin-spång
Riksdagsman Gezelius, L. E. B., Falun	Riksdagsman Dickson, J. I. A., Alingsås
Riksdagsman Antby, S. O., Anten	Riksdagsman Ahman, F. Hj., Rånäs
Riksdagsman Petterson, K. G., Degerfors	Riksdagsman Persson, F. J. H., Växjö
Riksdagsman Vigelsbo, S. J., Sala	Riksdagsman Onsjö, J., Larv

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades hava blivit utsedda till statsrevisorer herrar Larsson i Julita, Jansson i Kalix, Gezelius, Antby, Petterson i Degerfors och Vigelsbo ävensom till suppleanter för dem respektive herrar Sköldin, Thapper, Dickson, Ahman, Persson i Växjö och Onsjö.

§ 3

Företogs val av åtta medlemmar i Nordiska rådet för tiden intill dess val nästa gång äger rum.

För detta val avlämnade herr andre vice talmannen en av de utav kammaren valda ledamöterna av talmanskonferensen godkänd lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Jonsson i Strömsund
 Ericsson i Kinna
 Skoglund i Doverstorp
 Rylander
 Ekendahl, fru
 Pettersson i Dahl
 Gustafsson i Stockholm
 Sandström, fru.

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till medlemmar i Nordiska rådet.

På framställning av herr talmannen beslöts, att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om kammarens val av medlemmar i Nordiska rådet och om det till morgondagens plenum utsatta valet av suppleanter för dem samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen.

§ 4

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 1—3 omförmälda valen.

§ 5

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen överlämnade berättelse till 1960 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

§ 6

Föredrogos var efter annan följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner. Därvid hänvisades

till bevillningsutskottet propositionen nr 4, angående fortsatt tullfrihet i vissa fall för Rädda barnens riksförbund för kläder, beklädnadsmateriel och livsförnödenheter;

till jordbruksutskottet propositionen nr 6, angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan;

till behandling av lagutskott propositionen nr 7, med förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 18 § instruktionen den 24 maj 1957 (nr 165) för riksdagens ombudsmän; och

till konstitutionsutskottet propositionen nr 8, med förslag till lag med vissa bestämmelser om val till riksdagens andra kammare för perioden 1961—1964.

§ 7

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 9, till riksdagen med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Carl-Henrik Nordlander att under innevarande riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll meddelas vederbörande utskott samt riksdagens kanslideputerade.

§ 8

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott propositionen nr 10, med förslag till lag om samhällets vård av barn och ungdom (barnavårdsdrag) m. m.

§ 9

Föredrogos var för sig följande på kammarens bord liggande motioner; och remitterades därvid

till konstitutionsutskottet motionen nr 1;

till statsutskottet motionerna nr 2 och 3;

till allmänna beredningsutskottet motionen nr 4;

till statsutskottet motionerna nr 5—7; till bevillningsutskottet motionen nr 8; och

till behandling av lagutskott motionerna nr 9—12.

§ 10

Föredrogos var efter annan följande av riksdagens revisorer avgivna berättelser; och hänvisades därvid

till statsutskottet berättelsen över den år 1959 av dem verkställda granskningen angående statsverket; samt

till bankoutskottet berättelserna om den år 1959 av dem verkställda granskningen av riksbanken och riksgäldskontoret.

§ 11

Föredros var för sig och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens och militieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelser.

§ 12

Föredros den av herr *Munktell* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet i anledning av den senaste tidens utslag av antisemitism i vårt land.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 13

Föredros herr *Rimmerfors*' vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet i anledning av den senaste tidens utslag av antisemitism i vårt land.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 14

Föredros den av herr *Senander* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående de ekonomiska verkningarna av tobakshandelns frigivande.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 15

Föredros herr *Björkmans* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående befrielse från allmän varuskatt beträffande bibliotekens bytestryck m. m.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 16

Föredros den av fru *Sjöqvist* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående tillämpningen av socialhjälpslagens bestämmelser om hemortsrätt.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 17

Föredros herr *Nihlfors*' vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för civildepartementet i anledning av den fr. o. m. november månad 1959 genomförda gemensamma utbetalningen av folkpension och personalpension till statspensionärer.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 18

Föredros den av herr *Eriksson* i Bäckmora vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet angående anstånd med fullgörande av repetitionsövning.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 19

På förslag av herr talmannen beslöt kammaren, att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och nr 2 skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

§ 20

Ordet lämnades på begäran till

Herr ANDRE VICE TALMANNEN, som anförde:

Herr talman! Jag hemställer, att kammaren måtte vid plenum i morgon, fredagen den 15 innevarande januari, utse suppleanter i de ständiga utskotten till

Interpellation ang. jordbruksstödets inverkan på råvarukostnaderna för den svenska livsmedelsindustriens exportprodukter

ett antal av 19 i konstitutionsutskottet, bevillningsutskottet och andra lagutskottet, 28 i statsutskottet, 18 i bankoutskottet, 20 i jordbruksutskottet, 21 i allmänna beredningsutskottet samt 17 i vart och ett av de övriga utskotten utom i utrikesutskottet, där antalet grundlagsenligt skall vara åtta.

§ 21

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid sammanträde fredagen den 15 innevarande januari företaga val av valmän och suppleanter för utseende av fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret jämte suppleanter för dessa fullmäktige.

§ 22

På förslag av herr andre talmannen beslöt kammaren bestämma antalet suppleanter för de valmän, som skulle utse fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret jämte suppleanter för dessa fullmäktige, till tolv.

§ 23**Interpellation ang. jordbruksstödets inverkan på råvarukostnaderna för den svenska livsmedelsindustriens exportprodukter**

Ordet lämnades på begäran till

Fröken BERGEGREN (s), som anförde:

Herr talman! Strävandena att skapa större marknader genom att reducera tullar och andra handelshinder är praktiska uttryck för övertygelsen att en friare handel leder till en bättre internationell arbetsfördelning och därmed till högre levnadsstandard. Därav följer också att undantag från frihandelsprincipen äventyrar dessa fördelar.

De farhågor, som anställda och företagare inom vissa delar av den svenska

livsmedelsindustrien hyser inför sjustatsmarknaden, aktualiserar dessa synpunkter. Det är, som jag ser saken, inte fråga om att reservera en viss del av den svenska marknaden för denna industri. Inte heller är det en fråga om den ena eller andra varuskattens vara eller inte vara. Varuskatter och punktskatter utgår även på importerade varor och rubbar i och för sig inte konkurrensförhållandena. Att statsmakerna med en särskild skatt håller tillbaka sötsaks konsumtionen i landet, har jag inte heller någonting emot.

I den mån vår jordbrukspolitik leder till att produkter, som tillverkas inom vår livsmedelsindustri, belastas med väsentligt högre råvarukostnader än vad konkurrerande industrier inom frihandelsområdet har att betala, finns det emellertid all anledning att undersöka möjligheterna att reducera eller eliminera dessa skillnader. Jag menar således inte, att man skall jämföra med priser på överskottsprodukter, som mer eller mindre regelbundet tillföres världsmarknaden, utan med de kostnader för dessa jordbruksråvaror, som industrierna inom respektive länder regelmässigt har att räkna med. Det är enligt min uppfattning angeläget, att vi kan tillgodogöra oss fördelarna av den friare handeln med dessa industriprodukter trots de undantagsregler som gäller för jordbruksprodukterna.

Teoretiskt skulle en övergång till en s. k. lågprislinje i vår jordbrukspolitik lösa problemet. För att i praktiken och utan onödig tidsutdräkt åstadkomma erforderliga förändringar torde emellertid andra vägar i första hand få beträdas.

Med hänvisning till vad jag här anförd anhåller jag om kammarens tillstånd att få rikta följande frågor till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet:

Har statsrådet för avsikt att inom ramen för nuvarande svenska jordbrukspolitik vidtaga arrangemang i syfte att

Interpellation ang. åtgärder med anledning av vissa rekommendationer i zigenarfrågan

det prisstöd vårt jordbruk erhåller inte skall medföra väsentligt högre råvarukostnader för de produkter, som vår livsmedelsindustri inom en vidgad europamarknad har att sälja i konkurrens med andra länders industrier, och om så är fallet,

är statsrådet i tillfälle att redovisa riktlinjer för en lösning och meddela, när förslag i ärendet kan väntas?

Denna anhållan bordlades.

§ 24

Interpellation ang. åtgärder med anledning av vissa rekommendationer i zigenarfrågan

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr SVENSSON i Kungälv (s), som yttrade:

Herr talman! 1954 års zigenarutredning avlämnade sitt betänkande 1956. I 1958 års statsverksproposition förelåg regeringens förslag med anledning av utredningen.

Socialministern hävdade i statsverkspropositionen, att utredningen blottat sådana förhållanden, att samhället inte kunde undandra sig uppgiften att söka förbättra zigenarnas levnadsförhållanden och att deras särställning främst måste tillskrivas omständigheter, varöver de icke själva kunnat råda. Möjligheter till arbete, bostad och skolundervisning måste därför beredas dem. Socialministern hävdade emellertid att detta i huvudsak borde ordnas via de ordinarie kanalerna, varvid zigenarna i vissa fall skulle kunna jämföras med flyktingarna. Den zigenarkonsulent, som utredningen förordade, avstyrktes sålunda av regeringen.

Sedan riksdagen godtagit och understrukit socialministerns uttalande skrev Kungl. Maj:t till arbetsmarknadsstyrelsen och anbefallde denna att vidtaga vissa åtgärder för frågans lösning. I

folkskolestadgan har också efter riksdagsbeslutet 1958 intagits en bestämmelse som stadgar skyldighet för skoldistrikt att sörja för undervisningen av *alla* barn, som vistas i kommunen, varvid inbegripes zigenarbarn.

Emellertid har nyligen sedan dess i olika delar av landet timade händelser, bl. a. i Göteborgs och Bohus län, aktualiserat frågan på nytt. Man har anledning befara, att zigenarnas bostads- och arbetsförhållanden samt deras skolgång icke nämnvärt förbättrats under senare tid. Problemet kvarstår, icke minst av den anledningen, att de enskilda kommunerna bl. a. icke är i stånd att ekonomiskt ta itu med problemen på ett rationellt och avgörande sätt.

Zigenarna utgör en av våra minoriteter, vilkas problem vi icke lyckats lösa. Det är också kusligt att märka hur den opinion, som annars berömmar sig av att vara upplyst och fri från gångna tiders fördomar, reagerar inför denna folkspillra.

Detta mobiliserar i sin tur ett hårt motstånd mot de kommunala myndigheter, som till äventyrs försöker hjälpa zigenarna. Såvitt jag kan bedöma läget rätt, är det staten som måste ta huvudansvaret, givetvis i samarbete med de kommunala myndigheterna. Det är också så, att de nya »hemortsbestämmelserna» i socialhjälpslagen, där den reella mantalsskrivningen blivit avgörande för vilken kommun som skall ta det ekonomiska ansvaret, har sådan innebörd, att man inom kommunerna är rädd för att få zigenarna bofasta. Man kan därför befara en viss människojakt, där det gäller att på höstkanten se till, att zigenarna flyttar till annan ort. Helt naturligt måste ett sådant handlingssätt starkt fördömas. Det är inte värdigt ett kultursamhälle.

Målet bör vara att få zigenarna inordnade i vårt samhälle. För att detta skall kunna uppnås måste extraordinära åtgärder vidtagas.

Interpellation ang. åtgärder med anledning av vissa rekommendationer i zigenarfrågan

Med hänvisning till vad som ovan anförts får jag anhålla om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet framställa följande interpellation:

Vill statsrådet lämna en redogörelse för vad som hänt med anledning av de rekommendationer, som gavs i zigenarfrågan efter riksdagsbeslutet 1958?

I den händelse statsrådet inte anser de vidtagna åtgärderna tillfyllest, vilka åtgärder är statsrådet beredd att föreslå för zigenarfrågans lösning?

Denna anhållan bordlades.

§ 25

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herrar vice talmän i riksdagens andra kammare samt de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta kammarens kanslipersonal, den 13 januari 1960.

Sedan kammarens plenum denna dag avslutats, sammanträdde med herr talmannen och herrar vice talmän de ledamöter av kammaren, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta kammarens kanslipersonal.

Därvid beslöts till en början, att kanslitjänstemännen vid innevarande riksdag skulle utgöras av en notarie, fyra förste stenografer, fjorton stenografer, en förste kanslist, fem kanslister, därav en tillika registrator och en kansliskrivare, samt två reservstenografer.

Herrar deputerade antogo till

notarie:

hovrättsarkivariern, jur. kand. Nils G. H. Liliequist;

förste stenografer:

f. d. tullkontrollören Agnar Michal,

byråchefen, fil. kand. Hans A. Heimbürger,
sekreteraren och ombudsmannen, jur. kand. Anders Norrman, samt
jur. kand Göte Fahlin;

stenografer:

redaktören C. O. Bertil Arborén,
e.o. förste byråsekreteraren, jur. kand. Gustaf A. H. Titz,
fru Signhild Elfner,
Stig A. L. Ekermann,
pol. mag. Lars A. Nilsson,
Knut Nilson,
Bengt E. Lundin,
fil. mag. Bertil R. Palmquist,
fil. kand. Hans A. Karlgren,
fil. stud. Gunnar Ljusterdal,
A. Göte Schenning,
redaktören Rune Söderström,
jur. kand. fru Majken Carlbom och
fil. kand. Rolf Lindborg;

förste kanslist:

fru Ebba Ihrman;

kanslist tillika registrator:

kanslisten Curt C. C. Berggrén;

kanslister:

förste revisorn, jur. kand. Hans G. Ehrén och
sekreteraren, jur. kand. Bertil Björns-
son;

kanslist (kansliskrivare):

fru Eva Särnmark; samt

reservstenografer:

sekreteraren Ingvar Olsson och
fröken Vera Jansson.

Med tillsättandet av en kanslistbefattning skulle tills vidare anstå.

Även behandlingen av frågan om utseende av ersättare att vid förfall för sekreteraren bestrida sekreterargörö-
målen inom kammaren m. m. skulle uppskjutas till ett senare sammanträde.

På särskild anmodan hade följande

tjänstemän redan tidigare inträtt i tjänstgöring hos kammaren, nämligen den 2 januari förste kanslisten fru Ihrman och kanslisten Berggrén, den 7 januari kansliskrivaren fru Särnmark, den 9 januari kanslisten Ehrén, den 11 januari notarien Liliequist och steno-graferna Arboren och Titz, samt övriga här avsedda befattningshavare den 13 januari.

Det skulle åligga de antagna tjänstemännen att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänstgöring hos riksdagen.

In fidem
Sune K. Johansson

§ 26

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren, nämligen

nr 5, med förslag till civilförsvarslag m. m.,

nr 14, angående frågor om befrielse från ersättningsskyldighet till kronan, nr 15, med förslag till lag om ändrad lydelse av 58 § militära rättegångslagen den 30 juni 1948 (nr 472), och

nr 16, med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 21 mars 1952 (nr 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål.

Dessa propositioner bordlades.

§ 27

Anmäldes följande till herr talman-
nen under sammanträdet avlämnade
motioner:

nr 13, av herr *Björkänge m. fl.*, om
ändrade bestämmelser i visst fall angående ersättning till markägare vid s. k. stolpintrång,

nr 14, av herr *Björkänge m. fl.*, om
rätt för småföretagare till vissa avdrag
vid inkomsttaxeringen,

nr 15, av herr *Antonsson*, angående
samordningen mellan sjuk- och yrkes-
skadeförsäkringarna,

nr 16, av herrar *Jansson* i Benestad
och *Gustavsson* i Alvesta, om viss ändring
av sjukförsäkringslagens bestämmelser
rörande ersättning för resa,

nr 17, av herr *Ekström* i Iggesund
m. fl., om viss ändring i lagen angående
inbetalning av kommunernas andelar i
folkpensioner m. m., och

nr 18, av herrar *Hansson* i Skegrie
och *Brandt* i Sättila, angående åtgärder
mot överskottsproduktion av fläsk.

Dessa motioner bordlades.

§ 28

Upplästes följande till kammaren in-
komna ansökningar:

Till Riksdagens andra kammare

Härmed får jag anhålla om ledighet
från riksdagsarbetet under tiden 16—
23 januari 1960 för att i Strasbourg del-
taga i sammanträde med Europarådets
rådgivande församling.

Stockholm den 11 januari 1960

Gunnar Heckscher

Till Riksdagens andra kammare

Härmed får jag anhålla om ledighet
från riksdagsgöromålen under tiden
fr. o. m. den 15 t. o. m. den 23 januari
för deltagande i Europarådets arbete i
Strasbourg.

Stockholm den 14 januari 1960

Sven Gustafson

Kammaren biföll dessa ansökningar.

§ 29

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 10.27.

In fidem
Sune K. Johansson

Fredagen den 15 januari

Kl. 10.00

§ 1

Anställdes val av beslutat antal suppleanter för ledamöterna i de ständiga utskotten, nämligen 8 i utrikesutskottet, 19 i konstitutionsutskottet, 28 i statsutskottet, 19 i bevillningsutskottet, 18 i bankoutskottet, 17 i första lagutskottet, 19 i andra lagutskottet, 17 i tredje lagutskottet, 20 i jordbruksutskottet och 21 i allmänna beredningsutskottet.

Ordet lämnades därvid på begäran till

Herr **ANDRE VICE TALMANNEN**, som anförde:

Herr talman! För vart och ett av de val, som skola företagas vid detta plenum, ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn på så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Denna hemställan bifölles.

Sedan herr andre vice talmannen härefter avlämnat ifrågavarande tio listor, alla med partibeteckningen »Gemensam lista», och listorna blivit i ovan upptagen ordning av herr talmannen upplästa och av kammaren godkända, befunnos följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, utsedda till suppleanter i

utrikesutskottet:

Akerström
Kärlander
Heckscher
Svensson i Ljungskile
Andersson i Ryggestad

Wahlund
Alemyr
von Friesen.

konstitutionsutskottet:

Andersson i Linköping
Alemyr
Svenungsson
Hamrin
Henningsson i Hälsingborg
Wahlund
Adamsson
Sjöqvist, fru
Thunvall, fru
Gustafsson i Borås
Andersson i Billingsfors
Nilsson i Tvärålund
Lundkvist i Eskilstuna
Gansmoe
Lindahl
Anderson i Sundsvall
Hallén
Heckscher
Elmwall.

statsutskottet:

Olsson, fröken
Lundqvist i Trollhättan
Cassel
Wedén
Blidfors
Hansson i Skegrie
Almgren
Karlsson, fröken
Andreasson
Nihlfors
Mellqvist
Hansson i Önnarp
Lewén-Eliasson, fru
Heckscher
Arvidson
Gustafsson i Skellefteå
Lassinantti

Bohman
 Johansson i Norrköping
 Larsson i Hedenäset
 Sjövall, fru
 Vinge, fröken
 Gustafsson i Uddevalla
 Hjalmarson
 Kellgren
 Gustafsson i Kårby
 Helén
 Källenius.

bevillningsutskottet:

Eriksson i Stockholm, fru
 Engkvist
 Nilsson i Bästekille
 Christenson i Malmö
 Asp
 Larsson i Luttra
 Andersson i Essvik
 Darlin
 Holmqvist, fru
 Stenberg
 Forsberg
 Eriksson i Bäckmora
 Kristenson i Göteborg
 Stiernstedt
 Carlsson i Västerås
 Rydén
 Carlstein
 Henningson i Visby
 Antonsson.

bankoutskottet:

Adamsson
 Renström-Ingenäs, fru
 Setterberg i Vilske-Kleva
 Boija
 Hagnell
 Johnsson i Skoglösa
 Bengtsson i Landskrona
 Bengtsson i Göteborg
 Carbell
 Ågren
 Ekström i Iggesund
 Börjesson
 Lindahl
 Hamilton
 Berglund
 Gustafson i Göteborg
 Nordgren
 Bohman.

första lagutskottet:

Ekström i Björkvik
 Jacobsson i Sala
 Edlund
 Gustafsson i Borås
 Löfqvist, fru
 Larsson i Norderön
 Alemyr
 Lidman-Frostenson, fru
 Bergegren, fröken
 Larsson i Stockholm
 Andersson i Storfors
 Fälldin
 Zetterberg i Stockholm
 Kristensson, fru
 Haglund
 Ågren
 Hedin.

andra lagutskottet:

Bengtsson i Varberg
 Sandell, fröken
 Lothigius
 Höjer, fröken
 Johansson i Södertälje
 Wahrendorff
 Fredriksson
 Wallerius-Gunne, fru
 Eriksson i Ängelholm, fru
 Rimmerfors
 Sundelin
 Gustavsson i Alvesta
 Svensson, fru
 Björkman
 Svensson i Kungälv
 Königson
 Carlsson i Göteborg
 Hamilton
 Anderson i Sundsvall.

tredje lagutskottet:

Bengtsson i Halmstad
 Persson i Tandö
 Stiernstedt
 Nyberg
 Nilsson i Östersund
 Jansson i Benestad
 Svenning
 Wachtmeister
 Ekström i Iggesund
 Johansson i Öckerö
 Lindström

Grebäck

Persson i Appuna
 Bengtsson i Göteborg
 Lindberg, fru
 Rimås
 Turesson.

jordbruksutskottet:

Arweson
 Jönsson
 Eliasson i Moholm
 Svensson i Ljungskile
 Johanson i Västervik
 Svensson i Vä
 Franzén
 Agerberg
 Jäderberg, fru
 Nilsson i Lönsboda
 Lundmark
 Brandt i Sätilla
 Persson i Tandö
 Nilsson i Bästekille
 Carbell
 Johansson i Öckerö
 Fagerlund
 Hedin
 Johansson i Gränö
 Ahman.

allmänna beredningsutskottet:

Thunvall, fru
 Lundmark
 Wallerius-Gunne, fru
 Nihlfors
 Lewén-Eliasson, fru
 Börjesson
 Gustafsson i Uddevalla
 Svenungsson
 Andersson i Storfors
 Carlsson i Huskvarna
 Haglund
 Grebäck
 Andersson i Billingsfors
 Lothigius
 Sundelin
 Hamrin
 Lindberg, fru
 Setterberg i Vilske-Kleva
 Lundkvist i Eskilstuna
 Antonsson
 Larsson i Stockholm.

§ 2

Företogs val av åtta suppleanter för de av kammaren utsedda medlemmarna av Nordiska rådet.

Herr andre vice talmannen avlämnade en av de utav kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen godkänd lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Andersson i Ryggestad
 Thapper
 Braconier
 Helén
 Mellqvist
 Gustafsson i Kårby
 Alemyr
 Nihlfors.

Efter det denna lista av herr talmannen upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna utsedda till suppleanter i Nordiska rådet.

§ 3

Företogs val av tjugufyra valmän för utseende av dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor.

Den av herr andre vice talmannen för valet av valmän avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Gemensam lista» följande namn:

Sköldin
 Landgren
 Dickson
 Malmborg
 Nilsson i Göteborg
 Onsjö
 Ekström i Björkvik
 Munktell
 Bengtsson i Varberg
 Christenson i Malmö
 Andersson i Ryggestad
 Svensson i Stenkyrka
 Wiklund
 Regnéll
 Johansson i Torp

Rimås
 Asp
 Wallerius-Gunne, fru
 Östrand
 Börjesson
 Karlsson i Olofström
 Larsson i Stockholm
 Odhe
 Bohman.

Herr talmannen uppläste nu denna lista, vilken kammaren godkände; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till valmän.

§ 4

Anställdes val av suppleanter för de under nästföregående paragraf omnämnda valmännen. Herr andre vice talmannen avlämnade en lista, vilken under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Almgren
 Nilsson i Östersund
 Cassel
 Stenberg
 Andersson i Ronneby
 Larsson i Hedenäset
 Forsberg
 Agerberg
 Bengtsson i Landskrona
 Boija
 Andersson i Billingsfors
 Larsson i Luttra.

Sedan denna lista av herr talmannen upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de personer, vilkas namn funnos upptagna å listan, utsedda till suppleanter för här ifrågavarande valmän.

§ 5

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 1—4 omnämnda valen.

§ 6

Föredrogs en från herr Nils Aastrup, som den 23 april 1958 valdes till suppleant i riksbanken för herr G. N. Kollberg för valperioden 1958—1961, in-

kommen skrivelse, däri denne avsågt sig uppdraget att vara suppleant i nämnda bank.

Kammaren beslöt att med anledning av denna avsägelse val av en suppleant i riksbanken i stället för den sålunda avgångne skulle i föreskriven ordning anställas.

§ 7

Föredrogs var efter annan följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner. Därvid remitterades

till behandling av lagutskott propositionen nr 5, med förslag till civilförsvarslag m. m.;

till statsutskottet propositionen nr 14, angående frågor om befrielse från ersättningsskyldighet till kronan; samt

till behandling av lagutskott propositionerna:

nr 15, med förslag till lag om ändrad lydelse av 58 § militära rättegångslagen den 30 juni 1948 (nr 472), och

nr 16, med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 21 mars 1952 (nr 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål.

§ 8

Föredrogs var för sig följande på kammarens bord liggande motioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet motionen nr 13;

till bevillningsutskottet motionen nr 14;

till behandling av lagutskott motionerna nr 15—17; och

till jordbruksutskottet motionen nr 18.

§ 9

Föredrogs den av fröken *Bergegren* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående jordbruksstödets inverkan på råvarukostna-

derna för den svenska livsmedelsindustriens exportprodukter.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 10

Föredrogs herr *Svenssons* i Kungälv vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående åtgärder med anledning av vissa rekommendationer i zigenarfrågan.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 11

På förslag av herr talmannen beslöt kammaren, att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

§ 12

Interpellation ang. bensinhandelsinvesteringar

Ordet lämnades på begäran till

Herr HAGLUND (s), som anförde:

Herr talman! Dagens ekonomiska problem är sparande, investeringar, skatter och avvägningsfrågor. Alla tycks dock icke lida av samma bekymmer. Bensinhandeln och dess utbyggnad av servicestationer bekymrar både bilister och fotgängare. Kan det vara nödvändigt och har vi råd med denna utbyggnadstakt, frågar sig många. Någon måste betala kalaset och troligtvis får den enskilde bilkonsumenten svara för detta. Någon planering synes heller icke råda för dylik byggnation. Hur och i vilken takt utbyggnader skett inom vårt land och respektive län framgår av nedanstående sammanställning:

Län	1958				1959			
	nybyggnad		ombyggnad ¹		nybyggnad		ombyggnad ¹	
	antal	belopp	antal	belopp	antal	belopp	antal	belopp
A Stockholms stad..	6	931 000	2	46 000	4	568 000	1	35 000
B Stockholms län...	12	897 000	—	—	9	1 855 000	2	660 000
C Uppsala.....	5	314 000	5	143 000	4	419 000	1	75 000
D Södermanlands...	4	105 000	6	105 000	9	2 115 000	3	170 000
E Östergötlands....	11	1 061 000	4	186 000	8	850 000	1	40 000
F Jönköpings.....	13	762 000	2	23 000	12	856 000	4	80 000
G Kronobergs.....	6	447 000	5	103 000	3	285 000	1	40 000
H Kalmar.....	7	520 000	4	30 000	7	745 000	—	—
I Gotlands.....	2	335 000	—	—	—	—	—	—
K Blekinge.....	—	—	—	—	2	105 000	1	40 000
L Kristianstad....	5	418 000	2	51 000	9	698 000	1	30 000
M Malmöhus.....	13	987 000	4	60 000	10	1 345 000	3	42 000
N Hallands.....	6	263 000	2	40 000	6	470 000	2	49 000
O Göteborgs och Bohus.....	20	1 802 000	—	—	12	1 135 000	1	20 000
P Älvsborgs.....	2	190 000	—	—	8	1 069 000	—	—
R Skaraborgs.....	7	360 000	2	60 000	19	1 490 000	5	91 000
S Värmlands.....	7	1 050 000	3	21 000	8	1 501 000	—	—
T Örebro.....	8	506 000	—	—	8	584 000	1	20 000
U Västmanlands....	8	625 000	6	285 000	9	1 624 000	3	50 000
W Kopparbergs....	9	979 000	7	324 300	9	965 000	2	70 000
X Gävleborgs.....	18	2 089 000	1	75 000	12	3 022 000	1	18 000
Y Västernorrlands..	14	963 000	1	100 000	3	166 000	4	185 000
Z Jämtlands.....	7	539 000	2	60 000	9	662 000	2	100 000
AC Västerbottens....	2	290 000	—	—	7	575 000	—	—
BD Norrbottens.....	8	923 500	—	—	7	728 000	1	70 000
Summa	200	17 356 500	58	1 712 300	194	23 832 000	40	1 885 000

¹ Om- och tillbyggnader. Då tillbyggnader anses som självständiga, har de dock upptagits under nybyggnader.

Interpellation ang. åtgärder på det trafikpolitiska området

Som synes har bensinbolagen byggt stationer för en kostnad av nära 45 miljoner kronor. Självklart är att viss utbyggnad måste ske, men när så många andra angelägna byggnadsbehov föreligger kan ifrågasättas, om icke någon form av reglering bör ske.

Den misstanken ligger också nära till hands för bensinförbrukarna att bensinhandeln måste vara en god affär med alltför höga marginaler.

Med ovanstående motiveringar hemställes om riksdagens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa följande frågor:

Anser statsrådet, att byggandet av 394 nya bensinstationer och 98 ombyggnader till en kostnad av nära 45 miljoner under åren 1958—1959 vara förnuftigt investeringsverksamhet?

Avser statsrådet föreslå någon ny utredning om bensinhandeln eller föreslå någon begränsning av ovannämnda byggnadsverksamhet?

Denna anhållan bordlades.

§ 13

Interpellation ang. åtgärder på det trafikpolitiska området

Herr **LOTHIGIUS** (h) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Under 1950-talet har skett en oerhörd expansion av biltrafiken i vårt land, vilket bl. a. orsakat omfattande trafikpolitiska problem.

Läget är, särskilt i vissa städer och tätorter, inte minst i Stockholm, sådant att man med mycket stora svårigheter kan bemästra dem.

På landsbygden är problemet av helt annan art. Befolkningsutvecklingen gör att de konventionella transportmedlen ofta drives med förlust, vilket innebär att dessa alltmer måste inskränkas.

Vägväsendet är i många avseenden i en prekär situation.

Vid varje riksdagsperiods början har det väckts ett allt större antal motioner av trafikpolitisk karaktär, vilka påvisar

bristsituationer på trafikens område. Många av dessa motioner har avlivats med hänvisning till 1953 års trafikutrednings pågående arbete. På det viset har man skjutit trafikproblemen på framtiden medan den aktuella situationen förvärrats.

Under de 6 ½ år som 1953 års trafikutredning arbetat har i förhållande till den aktuella situationen mycket litet material uppvisats, som kunnat bidra till en mer konkret lösning av problemen.

Vad som här redan kunnat göras bygger mer på andra utredningar, motioner och direkta förslag från kommunikationsdepartementet. Kommunikationsministern har vid föregående riksdag meddelat, att utredningen i fråga är beredd att lägga fram ett delbetänkande under slutet av 1959 eller början av 1960. Det torde därvid vara ytterst angeläget att just sådana frågor tas upp, som har den mest aktuella karaktären. Redan direktiven för utredningen var synnerligen omfattande och upptog mängder med delproblem, som i dag är än mer aktuella. Under årens lopp har ytterligare direktiv lämnats för upptagande av frågor av brådskande karaktär. Utskotten har under årens lopp föreslagit än fler trafikfrågor som bör synas av kommittén. Det torde därför för riksdagens enskilda ledamöter vara mycket svårt att få klart för sig vilka de frågor är, som nu ligger under kommitténs behandling och hur många av dessa som kan föranleda förslag till riksdagen från kommunikationsdepartementet.

Med detta anförda anhåller jag att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande frågor:

Är herr statsrådet beredd att ge riksdagen en redogörelse för de ärenden, som ligger under bearbetning hos 1953 års trafikutredning?

Kommer herr statsrådet att under detta riksdagsår framföra förslag, som

Interpellation ang. åtgärder på det trafikpolitiska området

avhjälper de mest akuta bristerna på det trafikpolitiska området?

Denna anhållan bordlades.

§ 14

Anmäldes, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 3, med förslag till lag om statlig krigsförsäkring,

nr 11, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Irland för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter å inkomst och förmögenhet,

nr 12, angående kriminalstatistiken, och

nr 13, angående försäljning av vissa kronoegendomar.

Dessa propositioner bordlades.

§ 15

Tillkännagavs, att följande motioner under sammanträdet avlämnats till herr talmannen, nämligen

nr 19, av herr *Spångberg m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet,

nr 20, av herr *Hjalmarson m. fl.*, angående enhetsskolans organisationsformer, m. m.,

nr 21, av herrar *Andersson* i Linköping och *Persson* i Appuna, om anordnande av skollokaler i bostadshus,

nr 22, av herr *Darlin m. fl.*, om höjning i visst fall av värdeminskningsavdraget för byggnad,

nr 23, av herr *Hjalmarson m. fl.*, om inrättande av ungdomsdomstolar,

nr 24, av herr *Hjalmarson m. fl.*, om införande i det svenska reaktionssystemet av kortvarigt frihetsberövande,

nr 25, av herr *Hjalmarson m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 10, med förslag till lag om samhällets vård av barn och ungdom (barnavårdslag) m. m., och

nr 26, av herrar *Darlin* och *Lothigius*, om viss ändring av arbetarskyddslagens bestämmelser om nattvila.

Dessa motioner bordlades.

§ 16

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Undertecknade anhåller härmed om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 17 januari t. o. m. den 24 januari 1960 för deltagande i Europarådets arbete.

Stockholm den 14 januari 1960

Tore Bengtsson

Ingemar Andersson

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 17

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 10.20.

In fidem

Sune K. Johansson